

Goudknopje

Goud en duizend gulden

De Munnikkenpolder, het gebied waar je inkomt als je de fietsersbrug tegenover het gemeentehuis (van Leiderdorp) afloopt, heeft een speciaal middendeel. 's Winters is het er deels heel nat. Veel vogels overwinteren daar. Ganzen eten daar kruiden en wortels. Het gevolg zijn kuilen. Ganzen lusten ook jong riet. Buiten het middendeel neemt riet helaas steeds meer toe, in het middendeel is dat minder het geval.

Opvallend is in het middendeel de afwisseling van plekken met hoge en lage begroeiing. Kijk naar de lage begroeiing in de buurt van water. Sommige van die plekken zijn bezaaid met citroengele bloemetjes, die lijken op een gouden knoop. De naam van het plantje is dus ... goudknopje.

De plant groeit in Europa vooral in kuststreken, daar waar de grond tijdelijk (bij vloed, of in de winter) onder water staat en de grond verdicht is. Oorspronkelijk komt hij uit Zuid-Afrika, maar via woltransporten heeft hij zich in de 18e eeuw bij enkele havensteden in Europa gevestigd. Pas in de zeventiger jaren van de vorige eeuw vestigde hij zich definitief in Nederland, vooral in kustgebieden, als pionier in stikstofrijke natte gebieden. Wat heeft hij dan in de Munnikkenpolder in Leiderdorp te zoeken?

Een gemene deler is de gans. In de kustgebieden leven ganzen op schorren waar het goudknopje voorkomt. Aan hun modderige poten kleven de zaden van deze plant en ze eten ze op. Een gans kan vliegen, b.v. naar de ondergelopen stukjes van de Munnikkenpolder. De gans trapt de grond dicht en laat als dank voor het aangenaam verpozen zijn poep en de zaden aan zijn poten achter.

De zaden die onder water de winter doorkomen kiemen in het voorjaar als de grond weer droogvalt. Vele planten kunnen niet goed tegen modderige, verdichte bodems die soms ook nog zilt zijn. Het

goudknopje is daaraan aangepast met zijn vlezige blaadjes met bescherm laag.

fraai duizendguldenkruid

Als de zon schijnt zien we aan de rand van het goudknopjes-territorium een strook met kleine donkerroze bloemetjes: fraai duizendguldenkruid (*Centaurea pulchellum*). Alleen bij voldoende zon zijn de bloemen open. Zo niet, zijn ze nauwelijks te vinden.

Ook dit plantje is redelijk zeldzaam, houdt van vochtige verdichte bodems en is eenjarig. Van overstroming in de winter heeft hij dus evenmin last. Wel staat hij iets hoger dan het goudknopje. Blijkbaar kiemt hij iets eerder, heeft wat meer warmte nodig, of kan net iets minder goed tegen natte omstandigheden.

Aan duizendguldenkruid is veel geneeskracht toegedicht. Vroeger dacht men dat *Centaurea* afkomstig was van centum (honderd) en aurum (goud). Een plant die zo geneeskrachtige was moest wel honderd goudstukken

(gulden) waard zijn. Overdrijvend ging men spreken van duizend gulden en zo ontstond de naam duizendguldenkruid. Toch leuk dat de Munnikkenpolder veel goud en vele duizenden guldens waard is!